

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 875

van **TINNE ROMBOUITS**

datum: 16 april 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

De Grote Laak - Ruiming en sanering

De Grote Laak is een onbevaarbare waterloop die ontspringt in Leopoldsborg en door de gemeenten Ham, Tessenderlo en Laakdal loopt om uiteindelijk uit te monden in de Grote Nete. Historische lozingen zorgden ervoor dat de waterloop verontreinigd is en dat over een lengte van 19 kilometer (tussen Ham en de monding in Grote Nete). Bij overstromingen zet het slib zich af op de omliggende akkers en daardoor verspreidt de verontreiniging zich ook over de oevers en het overstromingsgebied.

Er wordt al lang gevraagd naar een ruiming en een sanering van deze waterloop en die zou er nu eindelijk komen. Er werd een plan opgemaakt en het grootste deel van de ruiming en sanering zou plaatsvinden in 2021.

1. Wat is de actuele verontreinigingsgraad van de (Grote)Laak? Welke milieurisico's brengt dat met zich mee, specifiek voor omliggende landbouwgronden? Op welke wijze zal het verontreinigde slib verwerkt worden?
2. Hoe zal de sanering van de (Grote) Laak verlopen?
 - a) Welke plannen zijn opgemaakt?
 - b) Is de ruiming en sanering opgedeeld in gebieden en/of fasen? Hoe zal de ruiming en sanering daar verlopen en welke timing hanteert de minister?
 - c) Welk budget is voor het traject/de deeltrajecten uitgetrokken?
3. Wie voert welke werken uit?
 - a) Welke werken zijn al aanbesteed/uitgevoerd in 2020?
 - b) Welke werken zijn aanbesteed/uitgevoerd in 2021?
 - c) Welke werken moeten nog aanbesteed en uitgevoerd worden? Wanneer zal dat gebeuren?
4. Zullen tegelijkertijd andere beheerswerkzaamheden uitgevoerd worden? Zo ja welke?

ANTWOORD

op vraag nr. 875 van 16 april 2021

van **TINNE ROMBOOTS**

1. Door de jarenlange industriële lozingen zijn de waterbodem van de Grote Laak en het valleigebied verontreinigd met zware metalen en chloriden. Ook het grondwater is verontreinigd met chloriden. Het lozingswater bevatte ook het radioactieve radium waardoor er in het valleigebied een licht verhoogde radiatie is in vergelijking met de achtergrondstraling in deze regio.

Hierdoor is er een ecotoxicologisch risico en potentieel humaan toxicologisch risico. Tevens is er een beperkt verspreidingsrisico als gevolg van de natuurlijke overstromingen van het valleigebied waarbij Laakwater beladen met verontreinigd sediment de valleigebieden overspoeld. Naar aanleiding van deze verontreinigingssituatie werden volgende gebruiksadviezen geformuleerd die van toepassing zijn:

- beperken van begrazing en groenteteelt in de oeverstroken;
- het vee geen verontreinigd oppervlakte- of grondwater geven;
- geen grondwater verbruiken of gebruiken voor het besproeien van groenten.

Vanwege de verhoogde radium concentraties zijn de verontreinigde gronden (incl. waterbodem) niet reinigbaar. Het verontreinigd materiaal dat bij de saneringswerken vrijkomt, zal definitief geborgen worden op de site 'Kepkensberg'. Tessenderlo Group richtte deze site in om verontreinigde (water)bodems op een duurzame en veilige manier op te slaan.

2. De vervuilde beekbodem van de Grote Laak wordt verwijderd. Niet alleen het sediment (slib) maar ook de onderliggende vervuilde vaste beekbodem wordt weggenomen. Na de ontgraving wordt de beekbodem opnieuw aangevuld om oeverafkalving en ongewenste daling van het waterpeil te voorkomen.

Het verwijderde materiaal wordt per waterdichte vrachtwagen naar een ontwateringszone gebracht. Hier zal het uitdrogen waarna het per vrachtwagen wordt afgevoerd naar de site 'Kepkensberg'.

De oevers en verontreinigde valleigronden van de Grote Laak worden afgegraven op de plaatsen waar dit praktisch haalbaar is. De verontreinigde bodem wordt over een dikte van 50 cm weggegraven en afgevoerd naar de site 'Kepkensberg'. Daarna wordt opnieuw aangevuld met propere grond.

Ter hoogte van de moerasgronden nabij de samenvloeiing van de Grote Laak en de Grote Nete wordt een andere saneringstechniek voorgesteld. Deze gebieden zijn van nature zeer nat en slecht toegankelijk waardoor sanering door ontgraving van de verontreiniging onmogelijk is. Een andere, niet-invasieve techniek lijkt hier meer aangewezen. Door een verdere vernatting van dit gebied zal getracht worden om de verontreiniging vast te leggen als metaalsulfiden. Door deze immobilisatie worden verspreidingsrisico's, humaan toxicologische en ecologische risico geëlimineerd en het saneringsdoel bereikt.

- a) Gezien de lengte van de waterloop en de omvang van het saneringsproject zal de sanering gefaseerd worden uitgevoerd, waarbij vier verschillende deeltrajecten achtereenvolgens worden aangepakt.

Voor het eerste deeltraject is het bodemsaneringsproject goedgekeurd. Intussen zijn de saneringswerken van dit eerste deeltraject aanbesteed en zal in mei 2021 gestart worden met de werken. De bedoeling is om ook de opmaak van het bodemsaneringsproject van het tweede en het derde deeltraject in mei 2021 op te starten.

- b) Het is de bedoeling om per jaar 1 deelgebied te saneren. De sanering in deelgebied 1 start in mei 2021. Het is de bedoeling om in 2025 de volledige sanering af te ronden.
 - c) Per deeltraject zal het benodigde budget voorzien worden. De aannemingsom voor de sanering van deeltraject 1 bedraagt ruim 1 miljoen euro. De kostprijs van de overige drie deeltrajecten zal afhangen van de nog op te maken saneringsplannen.
3. De financiering van de werken gebeurt via een samenwerking tussen 3 partijen, met name: Tessenderlo Group nv, OVAM en VMM. Tessenderlo Group nv staat in voor de berging van het saneringsmateriaal terwijl OVAM en VMM verantwoordelijk zijn voor de terreinwerkzaamheden. De werken zelf worden uitgevoerd door een gespecialiseerde aannemer die per deeltraject via een openbare aanbestedingsprocedure wordt aangesteld.
- a) In afwachting van een integrale sanering van de Grote Laak die start in mei 2021, werd in de zomer van 2019 een voorzorgsmaatregel uitgevoerd om verdere verspreiding van verontreinigd sediment te voorkomen. Bij deze voorzorgsmaatregel werd 6900 m³ verontreinigd slib uit de Grote Laak verwijderd die na ontwatering is afgevoerd naar de site 'Kepkensberg'.
 - b) De saneringswerken in deeltraject 1 starten in mei 2021 en hebben een uitvoeringstermijn van 1 jaar.
 - c) Aansluitend op de werken in deeltraject 1 (2021-2022) zal gestart worden met de sanering van deeltraject 2 (2022-2023) enzovoort. Finaal is het de bedoeling om te sanering af te ronden in 2025.
4. De reguliere onderhoudswerken (maaiwerken, ontstoppen, verwijdering omgevallen bomen, vuilverwijdering,...) staan los van de saneringswerken en zullen tezelfdertijd volgens noodzaak uitgevoerd worden.